

فلسفه با شیخ اشراق جان تازه‌ای گرفت

دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی گفت: شیخ اشراق با ابتکاراتی که در فلسفه از خود به جای گذاشت، نظام جدیدی پایه‌ریزی کرد که مقدمه‌ای مناسب برای پایه‌ریزی و پیدایش حکمت متعالیه بود.

دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی گفت: شیخ اشراق با ابتکاراتی که در فلسفه از خود به جای گذاشت، نظام جدیدی پایه‌ریزی کرد که مقدمه‌ای مناسب برای پایه‌ریزی و پیدایش حکمت متعالیه بود.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسن معلمی، دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری رسا با اشاره به سالروز بزرگداشت شیخ شهاب‌الدین سهروردی از وی به عنوان یک فیلسوف عقلی و اشراقی که سعی کرد این دو روش را در خدمت آیات قرآن به کار گیرد، نام برد.

وی افزود: شیخ اشراق با نقد بخش‌هایی از فلسفه مشا و ابتکاراتی که در این زمینه داشت، فلسفه جدیدی را با نظامی جدید پایه‌ریزی کرد که مقدمه‌ای مناسب برای پایه‌ریزی و پیدایش حکمت متعالیه بود.

دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی با اشاره به مدعیات شیخ اشراق تصریح کرد: وی اگرچه مدعیات خوبی داشت، اما مبانی خوبی برای مدعیات خود تهیه نکرد و البته با طرح مدعیات خوب گام بزرگی در فلسفه و رسیدن به حکمت متعالیه برداشت.

وی با اشاره به شخصیت این فیلسوف اسلامی به بررسی عصر وی پرداخت و ابراز داشت: وقتی فلسفه از یونان به عربی ترجمه و وارد فضای اسلامی شد، فلسفه‌ای به نام فلسفه مشاء اسلامی شکل گرفت که نماینده رسمی آن هم ابن سینا بود.

حجت‌الاسلام والمسلمین معلمی اضافه کرد: فلسفه مشا طولی نکشید که از سوی اشاعره و تسلط اشاعره بر ممالک اسلامی مورد حمله‌های جدی قرار گرفت که غزالی، فخر رازی و ابوالبرکات بغدادی از پیشتازان آن بودند.

وی با بیان این‌که موضع فلسفه مشا بر اثر تسلط اشاعره بر ممالک اسلامی بسیار تضعیف و به مقدار زیادی کنار زده شد، گفت: شیخ اشراق یک سری از نقاط ضعف فلسفه مشا را برملا کرد و طرح جدیدی برای فلسفه ریخت و با این کار نشان داد که تعهدی به فلسفه مشا ندارد، اشکالات آن را می‌پذیرد، اما اصل آن را رها نمی‌کند.

این استاد خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم با اشاره به فضای سنگینی که در زمان شیخ اشراق علیه فلسفه وجود داشت، تصریح کرد: شیخ اشراق فرد بسیار خوش ذهن و خوش قلمی بود که بیشتر گرایش‌های عرفانی داشت و عملکرد وی جان تازه‌ای به فلسفه داد.

وی با بیان این‌که فلسفه شیخ اشراق از دو شیوه استدلالی و عقلی و شیوه کشف و شهود و عرفانی بهره می‌برد و وی کشف، شهود و اشراق را مقدم بر برهان می‌داند، اذعان داشت: فلسفه مشا صرفاً استدلالی و فلسفه اشراق، استدلالی اشراقی است.

حجت‌الاسلام والمسلمین معلمی ادامه داد: شخصیت شیخ اشراق هم جنبه فلسفی و عقلی و هم جنبه عرفانی و سیر و سلوک دارد؛ رساله‌های فراوانی درباره عرفان و داستان‌های رمزی مانند حقیقت‌العشق یا مونس‌العشاق یا آواز پر جبرئیل از این اندیشمند در دست است.

وی خاطرنشان کرد: شیخ اشراق به لحاظ شخصیتی فردی مجذوب عرفان و عرفا است؛ بسیار خوش ذهن و خوش استعداد است و در عین حال فلسفه و بحث‌های عقلی را هم قبول دارد.

دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی بیان داشت: شیخ اشراق با نقد فلسفه مشا در بخش‌هایی و پذیرش مبانی مشا در بخش‌های دیگر و اضافه کردن مطالبی از عرفان و نوآوری‌های خود فلسفه اشراق را عرضه کرد که نوع نگاهش به مباحث با فلاسفه مشا تا حدودی متفاوت بود.

وی همچنین پیرامون جایگاه فلسفه اشراق در سنت فلسفه اسلامی، آن را حد فاصل بین فلسفه مشا و حکمت متعالیه دانست و ابراز داشت: در واقع فلسفه اشراق ادامه فلسفه مشا، ناقد و مکمل فلسفه مشا و مقدمه‌ای بر حکمت متعالیه است.